

ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԿԱՆՈՆԱՐԿՄԱՆԸ ՆՎԻՐՎԱԾ

ԿԱՐԵՎՈՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ամեն մի ժողովրդի ինքնության պահպանման համար չափազանց կարևոր է մայրենի լեզվի իմացությունը, պահպանումն ու տարածումը: Նման հրաշալի նախաձեռնությամբ է հանդես եկել Դ. Գյուրջինյանը: Լույս է տեսել ճանաչված լեզվաբանի «Հանուն մեր նյարդերի» գիրքը, որտեղ հեղինակը ներկայացնում է իր մտահոգությունները համացանցում, հեռուստատեսությամբ, մամուլում, առօրյա կյանքում գործառու լեզվի վերաբերյալ, հանգամանալից անդրադառնում հայերենի արդի խնդիրներին:

Նետաքրքրական է գրքի ստեղծման պատմությունը: Դեռևս երեք տարի առաջ հեղինակը, զայրացած հեռուստատեսությամբ ցուցադրվող հայկական մի սերիալի դերասանների խոսքից, ֆեյսբուքյան իր էջում գրառում է անում: Գրառումը շատ մեծ արձագանք է ստանում: Այս առաջին գրառմանը հետևում են ոչ պակաս և ուշագրավ մյուս գրառումները: Ի վերջո հեղինակը որոշում է ստեղծել արդի հայերենի խնդիրներին նվիրված գրառումների շարք՝ «Հանուն մեր նյարդերի» խոսուն խորագրով:

Առաջին հայացքից փոքրիկ մի գրքույկ է, որը, սակայն, շատ մեծ առաքելություն ունի: Գրքում տեղ է գտել երկու հարյուր գրառում՝ նվիրված հայերենի ուղղագրությանը, ուղղախոսությանը, բառապաշարին, բառերի ընտրությանը, ձևաբանական և շարահյուսական զանազան խնդիրներին: Ըստ էության հեղինակն անդրադարձել է լեզվական հնարավոր բոլոր սխալներին: Ամեն օր հեռուստատեսությամբ, մամուլում, համացանցում ականատես ենք լինում հայերենի նկատմամբ ոտնձգությունների և լեզվական մեղանջումների: Հեղինակը հորդորում է «հանուն մեր նյարդերի և հայերենի» գերծ մնալ օտարաբանություններից, փոխարենը գործածել հայերեն գեղեցիկ և ոչ պակաս հնչեղ բառերը: Օտար լեզուների իմացությունը, իհարկե, խրախուսվում է, բայց ոչ հայերենի փո-

խարեն: Պետք է խուսափել բառերի սխալ գործածություններից, դրանք երբեմն նույնիսկ զավեշտի են վերածվում: Հեղինակը ներկայացնում և քննում է Ազգային ժողովի նիստերի ընթացքում, լրագրողների խոսքում հանդիպող նմանատիպ օրինակներ: Որոշ գրառումներում քննվում են արտասանական խնդիրները: Հեղինակը նույնիսկ հումորային անուններ է տվել արտասանական սխալներով լի լեզվին՝ «ծտերեն», «նանայերեն»:

Սխալները ներկայացվում են հետևյալ կերպ. հեղինակը քննում է լեզվական խնդիրը, այնուհետև հաջորդում է լուծումը: Լեզվաբանի սուր հայացքից չեն վրիպել նաև մեր գրական լեզվի երկու տարբերակներին՝ առնչվող խնդիրները, ինչպես նաև լեզվի պահպանման և զարգացման, ինչպես նաև լեզվաքաղաքականության հարցերը:

Հեղինակը հաշվի է առել ցանկացած մանրուք. հետևողական ձևով ընտրվել են ոչ միայն թեմատիկ և բովանդակային հարցերը, այլև դրանք ներկայացնելու միջոցները: Այսպես, օրինակ, նորմատիվ և հանձնարարելի ձևերը գրված են գլխատառերով, որ անմիջապես գրավեն ընթերցողի ուշադրությունը և ամրապնդվեն հիշողության մեջ: Իսկ մյուս կողմից՝ սխալ ձևերը հատուկ ձևով չեն ընդգծվել, որ առանձնապես ուշադրություն չգրավեն և շփոթմունք չառաջացնեն:

Աշխատանքը գրված է մտերմիկ ոճով, գրույցների ձևով, հետևաբար՝ հեղինակը փորձել է հնարավորինս զերծ մնալ նեղ մասնագիտական բառապաշարից, բարդ տերմիններից և խիստ պաշտոնական ոճից: Աշխատանքի շահեկան կողմերից մեկը գրքում տեղ գտած հումորն է. գրեթե բոլոր գրույցները համեմված են նուրբ հումորով, որն էլ գրավում է ընթերցողի ուշադրությունը և հեշտացնում լեզվական խնդիրների ընկալումը:

Յուրաքանչյուր գրույցի վերջում հեղինակը նշում է ֆեյսբուքյան հրապարակման օրը: Սա հնարավորություն է տալիս ընթերցողին դիտարկել գրառումը հասարակական-քաղաքական համատեքստում: Չէ՞ որ դրանցից շատերն անդրադառնում են երկրում տիրող հասարակական-քաղաքական իրադարձություններին՝ լեզվական տեսակետից: Այս առումով ուշագրավ են, օրինակ, թավշյա հեղափոխության օրերին կատարված գրառումները:

Ջրույց-գրառումները ներկայացվում են ոչ թե խմբավորված ըստ լեզվական մակարդակների կամ խնդիրների, այլ ըստ հրապարակման հաջորդականության: Յուրաքանչյուր գրառում ունի հետաքրքրական վերնագիր, ինչպես, օրինակ՝ «Հոգի և հոգ», «Պատրոնի դասը», «Թռանք», «Բառախուզ» և այլն:

Վերջին գրառումը՝ «Շնորհակալություն» վերնագրով, շնորհակալական խոսք է՝ ուղղված ընթերցողներին, ինչպես նաև այն մարդկանց, որոնք իրենց ներդրումն ունեն գրքի երևան գալու գործում:

Վերնագրերը բավական ընդգրկուն են և արտացոլում են տվյալ գրառման ողջ բովանդակությունը: Հետևաբար՝ ընթերցողը հեշտությամբ կարող է գտնել իրեն հետաքրքրող լեզվական խնդիրն նվիրված գրառումը: Ինչ վերաբերում է գրքի փոքր ծավալին, ապա նշենք, որ այն շատ հարմար է առօրյա գործածության համար: Հեղինակն ընտրել է նյութը ներկայացնելու սեղմ տարբերակ: Ծավալուն և խրթին գրառումներով չի ծանրաբեռնում ընթերցողի միտքն ու ուշադրությունը: Կարծում ենք՝ այս գրքույկն իր արժանի տեղը կգտնի ընթերցողների սեղանին:

Գիրքը հասցեագրված է ընթերցող լայն հասարակությանը: Այն կարող է օգտակար լինել թե՛ լրագրողներին, թե՛ դպրոցականներին և ուսանողներին, թե՛ ուսոցիչներին և դասախոսներին:

Բանասիր. գիտ. թեկնածու Մ. Ա. Սարգսյան